

Sakspapir

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
091/23	Kommunestyret	PS	26.10.2023

Sakshandsamar	Arkiv	ArkivsakID
Asbjørn Nagell Toft	PlanID-2023001, Plannavn- Kommuneplan samfunnsdelen, Komnr-4632, FE-141, HistSak- 13/149	23/677

Oppstart av kommuneplanen sin samfunnsdel og planprogram for Austrheim kommune

Vedlegg

Kommuneplanen sin samfunnsdel 2015-2027 for Austrheim kommune

Framlegg til vedtak:

Austrheim kommune startar opp arbeidet med kommuneplanen sin samfunnsdel og planprogrammet til denne planen. Grunngevinga er gjeve i saksutgreiinga. Vedtaket er heimla i plan- og bygningslova sin § 11-2, 11-12 og 11-13. Høyringsperioden vert sett til 15. desember 2023.

Kommunestyret - 091/23 - 26.10.2023

KS - behandling:

Einingsleiar Asbjørn Toft orienterte om saka, jamfør saksutgreiinga. Ordførar Morten Sognes (H) refererte framlegget til vedtak.

Handsaming i kommunestyret:

Kommunedirektøren sitt framlegg vart samrøystes vedteke

KS - vedtak:

Austrheim kommune startar opp arbeidet med kommuneplanen sin samfunnsdel og planprogrammet til denne planen. Grunngevinga er gjeve i saksutgreiinga. Vedtaket er heimla i plan- og bygningslova sin § 11-2, 11-12 og 11-13. Høyringsperioden vert sett til 15. desember 2023.

Saksopplysninger:

Austrheim kommune skal no starta opp arbeidet med ein ny kommuneplan sin samfunnsdel. Den kommuneplanen som gjeld i dag vart godkjent i 2015 (sak 018/15 -den 04.02.2015) og varer fram til 2027 (vedlagt). Ein nye kommuneplan vil kunne koma på plass i god tid før den eksisterande går ut på dato, den er alt på ein del tema også utdatert. Utdaterte i samfunnet vårt og i verda er også endra mykje sidan denne planen vart vedteken i 2015. Mellom anna er Vestland fylke og Alver kommune etablert. Klimaendringar og ein meir utsabil verd er og ein del av bilete her. Men også demografien har endra seg seg, nye næringar og det grønne skiftet er eit viktigare tema i dag. Naturkrise og klimatilpassing er og ein del av dette som må ha meir fokus framover. Kva skal Austrheim kommune satsa på framover? Det er mange tema ein må sjå nærare på når ein ny samfunnsdel skal på plass i Austrheim kommune. Austrheim kommune er elles kome med i det nasjonale KS-prosjektet «**Ny agenda for kommuneplanens samfunnsdel**». Dette nettverket gir gode råd til oss i dette planarbeidet.

Det er kommunestyret som vedtek samfunnsdelen og som eig oppfølginga av planen. Samfunnsdelen skal vere styringsverktøy for kommunestyret. Det er viktig at kommunestyret tidleg tek eigarskap til planarbeidet. Planprosessen skal ta omsyn til lokaldemokratiet og behova i kommunen. I tillegg har kommunen eit ansvar for at viktige nasjonale og regionale interesser vert ivaretekne. Samfunnsdelen skal vise dei lange linjene for utviklinga i kommunen. Kommunedirektøren og ordføraren sitt engasjement og prioritering av samfunnsplanlegginga er viktig for å styrke eigarskapet til planprosessen og til gjennomføring av planen.

Det er få formelle krav til innhald og utforming av samfunnsdelen, og kommunen kan tilpasse innhaldet til sine behov og mål for arbeidet. Plan og bygningslova § 11-2 definerer likevel nokre innhaldselement som må vere med i samfunnsdelen:

1. Ei skildring av satsingsområde.
2. Ei skildring av overordna mål for både kommuneorganisasjonen og samfunnet.
3. Ei skildring av strategiar som er vald for å nå måla.
4. Ein handlingdel som skildrar korleis planen skal følgast opp i dei fire neste åra eller meir.

Gjennom satsingsområde, mål og strategiar skal samfunnsdelen gjeva retning for samfunnsutviklinga i kommunen. Satsingsområda i planen viser dei tematiske områda kommunen skal gje ekstra merksemd og ressursar i planperioden. Basert på oppdatert kunnskap kan kommunen velje å rette ekstra innsats mot område som er kritiske for utviklinga av kommunesamfunnet og/eller kommunen som organisasjon. Ein god samfunnsdel treng ikkje vere omfattande, men vere tydeleg på dei overordna prioriterte områda og gi retning for handling.

God kopling til handlingsdel og økonomiplan er ein føresetnad for at samfunnsdelen skal bli følgt opp i praksis og fungere som styringsverktøy for kommunen. Difor legg plan- og bygningsloven (pbl) til grunn at samfunnsdelen til kommuneplanen har ein handlingsdel. Handlingsdelen skal innehalde eit handlingsprogram som viser konkrete tiltak som kommunen skal gjennomføre, inkludert tydeleg ansvarsfordeling og tidsfristar. Handlingsprogrammet skal gjelde for dei fire påfølgjande budsjettåra eller meir, og reviderast årleg. Når kommunen reviderer samfunnsdelen bør ein samtidig vurdere om det er element i handlingsdelen som bør innarbeidast i samfunnsdelen.

Når det gjeld det tematiske innhaldet i samfunnsdelen er det på enkelte område lagt sterke føringar

for kva tema kommunane må ta omsyn til i planarbeidet.

1. Plan og bygningsoven §3-1 definerer «oppgaver og hensyn i planlegging etter loven». Dei omsyna som er lista opp i §3-1a-h må kommunen vurdere i arbeidet med samfunnsdelen.
2. Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging legg føringar for kva omsyn kommunane skal ta i den kommunale planlegginga. Forventningsdokumentet blir oppdatert av Regjeringa og gjeld for 4 år.
3. Kommunen kan sjølv vurdere på kva måte dei innarbeider desse tematiske omsyna i samfunnsdelen.

Kommuneplanen sin samfunnsdel 2015-2027 for Austrheim kommune si framside er vist over

Kunnskapsgrunnlaget:

Kommunestyret må ha eit oppdatert kunnskapsgrunnlag om utviklingstrekk og utfordringar i kommunen. God planlegging er avhengig av eit godt og oppdatert kunnskapsgrunnlag. Eit godt

kunnskapsgrunnlag gjer at kommunen kan vurdere kva som bør prioriterast i kommunen sitt arbeid dei komande åra. Kunnskapsgrunnlaget bør difor gje god innsikt i kva som er status på viktige samfunnsområde.

§ 3-1 i plan- og bygningslova lister opp oppgåver og omsyn kommunen skal vurdere i kommuneplanen. §2-1 set krav om oppdatert offentleg kartgrunnlag (DOK). § 6 i folkehelseloven set krav om mål og strategiar for folkehelsearbeidet.

Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging legg sentrale føringar for kva omsyn kommunane skal ta i den kommunale planlegginga. Statistikk knytt til demografi, flytting, næringsutvikling, bustadsosialt arbeid, klima og miljø kan vere viktige utgangspunkt for kunnskapsgrunnlaget. Statistisk sentralbyrå og fleire fylkeskommunar og statsforvaltarar har tilrettelagt kunnskap på kommunenivå som kan hentast som grunnlag.

Det offentlege kartgrunnlaget (DOK) er kvalitetssikra og stadfesta informasjon som grunnkart, matrikkeldata og kommunaltekniske geodata. I tillegg inneheld det ei lang rekke ulike tematiske geodata, t.d. geodata knytt til miljø, geologi, naturfare, infrastruktur, verneinteresser, samfunnssikkerheit, kulturmiljø og utvalde næringsføremål. Slik kartinformasjon er viktig i arealplanlegginga, men kan og vere viktig som del av kunnskapsgrunnlaget til samfunnsdelen og kva utfordringar kommunen står overfor.

Når kommunestyret skal vedta samfunnsdelen bør vedtaket vere kunnskapsbasert, slik at det svarar på konkrete behov i kommunesamfunnet. Difor må kommunestyret setta seg inn i og diskutere innhaldet i kunnskapsgrunnlaget. Innbyggjarar og næringsliv kan ha viktig kunnskap å bidra med i kunnskapsgrunnlaget. Det er viktig å la innbyggjarar og næringsliv vere med på å forme kunnskapsgrunnlaget til kommuneplanen.

Planprogrammet:

Det skal lagast eit **planprogram** om kva som skal utgreiast i samband med arbeidet med samfunnsdelen til kommuneplanen. For kommuneplanarbeid skal det utarbeidast planprogram etter reglane i pbl. § 4-1. Planprogrammet er eit verktøy for å planlegge planprosessen, slik at målet og hovudgrepa i prosessen er tydeleg frå start. Planprogrammet er eit godt verktøy for å sørge for at planprosessen ikkje vert meir omfattande enn behovet.

Planprogrammet skal omtale kort kva planarbeidet skal omfatte, planprosessen med fristar og deltakare, opplegg for medverknad med vidare. Det kan òg være grunnlag for dialog med regionale og statlege mynde om vesentlege regionale eller nasjonale omsyn kommunen bør omtale i samfunnsdelen. Plan og bygningsloven § 11-12 og 11-13 sett krav om offentleg høyring av oppstartsvarelet og planprogrammet.

Planprogrammet skal i tråd med plan- og bygningslova sitt kapittel 4. gjere greie for:

1. Føremålet med planarbeidet.
2. Planprosessen med fristar og kven som skal delta.
3. Opplegg for medverknad

4. Kva konkrete tema planen skal vurdere (sjå nærmare om kunnskapsgrunnlag)

5. Behovet for utgreiingar og kunnskapsgrunnlag

Det er kommunestyret som skal vedta planprogrammet, og utarbeidinga av planprogrammet er difor ein god moglegheit for tidleg medverknad frå kommunestyret. Plan- og bygningsloven legg stor vekt på medverknad i kommuneplanlegginga, spesielt overfor grupper som krev særskilt tilrettelegging til dømes born og unge. Det er fleire grunnar til at kommunen bør legge vekt på medverknad i arbeidet med samfunnsdelen:

1. God medverknad gir kunnskap og meir treffsikker planlegging.

2. God medverknad bidreg til å lette gjennomføringa av planar, sjølv der tiltaka kan vere utfordrande.

3. God medverknad kan mobilisere innbyggjarar og næringsliv til å bidra i gjennomføringa av planen.

4. God medverknad bygger tilhøyrsløse, identitet og fellesskap. Innbyggjarar som opplever at dei bidreg til utviklinga av lokalsamfunnet får ofte sterkare kjensle av fellesskap og eigarskap til nye løysingar.

5. God medverknad kan bidra til rekruttering til politikk og frivilligheit. Når innbyggjarane opplever å ha moglegheit til å påverke utviklinga av lokalsamfunnet kan det gi større engasjement.

Arbeidet med medverknad bør vere ein raud tråd gjennom heile samfunnsdel-prosessen. I planprogrammet er det viktig at kommunen klart omtaler korleis medverknad skal gjennomførast i dei ulike planfasane.

Vurdering:

Kommunedirektøren vil peike på at det er avgjerande at kommuneleiinga tek eigarskap til arbeidet med samfunnsdelen frå start. Når planarbeidet har solid forankring i både kommunedirektøren si leiargruppe og i kommunestyret kan ein få på plass ein god samfunnsdel, og ha ein god og effektiv prosess, og med eit godt resultat som set strategisk retning for samfunnsutviklinga i kommunen. Politisk eigarskap bør vere ei raud tråd gjennom heile planprosessen, og når det kjem til vedtaksmøtet. Når samfunnsdelen er vedteken startar arbeidet med å setje planen ut i livet. Då er det viktig å ha god samanheng i plan- og styringssystemet i kommunen.

Kommunedirektøren vil peike på at det er viktig at kommunestyret sett av nok tid og kapasitet til å ta arbeida politisk med samfunnsplanlegginga. Det er og viktig å kunne mobilisere innbyggjarar og næringsliv til å koma med innspel til dette planarbeidet. Kommunen bør tidleg i prosessen ta kontakt med Statsforvaltaren i Vestland og Vestland fylkeskommune og andre relevante regionale institusjonar for å avklare kva dei kan bidra med for å styrke dette arbeidet. På den måten kan kommunen tidleg få innspel til kva regionale og statlege føringar me bør ta omsyn til i planlegginga, og kommunen kan nytte høvet til å be om planfagleg rettleiing i prosessen. Statsforvaltaren har eit generelt rettleiaransvar overfor kommunane og er sektormyndede på ei rekke område som er

relevante for samfunnsplanlegginga.

Ein god arbeidsform i kommunestyret kan ha innverknad på dei folkevalde sin kunnskap og engasjement for samfunnsplanlegginga, og også styrke samfunnsdelen som styringsverktøy. Kommunedirektøren meiner at ein politisk arbeidsverkstad er ein god metode når ein ønskjer at fleire deltakarar, til dømes eit heilt kommunestyre, skal ta aktiv del i vegval og prioriteringar til samfunnsdelen. Som møteform skiljer arbeidsverkstaden seg frå det ordinære kommunestyremøtet ved at arbeidsverkstaden er meir uformell, og forutsett at alle deltakarane deltek aktivt og samhandlar gjennom heile økta. I arbeidsverkstaden kjem alle deltakarane til orde, og det er difor ei god arbeidsform for å få fram mangfald av meiningar og idear utan at nokre sterke røyster blir for dominerande. Ein arbeidsverkstad kan variere i innhald, men typisk er at deltakarane er organisert i grupper, som får i oppgåve å diskutere relevante problemstillingar, og gjere nokre felles prioriteringar. Gruppene oppsummerer diskusjonen i plenum, slik at dei andre gruppene kan verta kjend med kvarandre sine oppsummeringar. Arbeidsverkstaden bør vere godt førebudd, slik at gruppearbeida gjer nyttige svar.

Det bør vera ei arbeidsgruppe som styrer planarbeidet. Kommunedirektøren meiner arbeidet bør organiserast og styrast av ei arbeidsgruppe med ordførar, kommunedirektør og plansjef med ansvaret for arbeidet. Det er ei føremon både for framdrift og forankring av arbeidet om kommunedirektør og kommunedirektøren si leiargruppe er tett kopla på arbeidsgruppa sitt arbeid, anten ved å delta fast i arbeidsgruppa eller ved å ha jamnlege orienteringsmøter. At administrativ leiargruppe er aktivt med i prosessen vil styrke forankringa av arbeidet i kommuneorganisasjonen, og styrke arbeidsgruppa sin evne til å ha eit heilskapleg blick på kommunen og kommuneorganisasjonen. Ved at arbeidsgruppa kan ta raske avgjerder i dialog med kommunedirektøren si leiargruppe vil også framdrifta i arbeidet bli styrka. Kommunedirektøren har som mål av kommuneplanen sin samfunnsdel skal vedtakast desember 2024. Det er eit mål at den nye samfunnsdelen skal ha ei open og god kommuniserande form. Den skal kunna nyttast og forståast av alle i kommunen.

Kommunedirektøren rår difor til at Austrheim kommune startar opp arbeidet med kommuneplanen sin samfunnsdel og planprogrammet til denne planen. Vedtaket er heimla i plan- og bygningslova sin §§ 11-2, 11-12 og 11-13. Høyringsperioden vert sett til 15. desember 2023. Oppstart vert kunngjort på vanleg måte og i tråd med pbl. §§ 11-12 og 11-14.

Konklusjon.

Austrheim kommune startar opp arbeidet med kommuneplanen sin samfunnsdel og planprogrammet til denne planen. Høyringsperioden vert sett til 15. desember 2023.